

Tasa-arvoneuvoston ehdotus perhevapaaseen liittyvästä poissaolokategoriasta ja pidennetystä taannehtivasta ilmoitusajasta

Tasa-arvoneuvosto esittää 11.3.2026 päivätyssä aloitteessaan, että puhemiesneuvosto päättäisi

1. muuttaa ohjetta eduskuntatyötä koskevien poissaolojen kirjaamisesta siten, että poissaoloilmoitukseen merkitään, mikäli poissaolo koskee perhevapaata
2. että eduskunnan verkkosivuilla julkaistaviin poissaolotilastoihin lisätään tieto, mikäli poissaolo johtuu perhevapaasta, sekä
3. sallia perhevapaasta tai perustellusta syystä johtuvan poissaolon ilmoittamisen tai korjaamisen kuuden kuukauden ajan poissaolon alkamisesta lähtien.

Nykyisen poissaoloilmoitusjärjestelmän taustaa

Poissaoloilmoitusmenettelyä uudistettiin syksyllä 2021 puhemiehen johtaman eduskuntatyön uudistamistyöryhmän alatyöryhmän 1 työn perusteella. Tavoitteena oli poissaolojärjestelmän yksinkertaistaminen. Uudistuksessa poissaolot sairauden sekä äitiys-, isyys- tai vanhempainvapaan vuoksi yhdistettiin yhdeksi laajemmaksi poissaolokategoriaksi eli poissaoloksi hyväksyttävän henkilökohtaisen syyn vuoksi.

Uudistuksen myötä edustajien ilmoittamia poissaolotyyppejä on kaksi: eduskuntatyöhön liittyvä tehtävä ja hyväksyttävä henkilökohtainen syy. Muusta poissaolosta ei tehdä ilmoitusta.

Hyväksyttävän henkilökohtaisen poissaolon syy voi olla perhevapaa, sairaus (edustajan, perheenjäsenen tai lähiomaisen sairaus), edustajan terveyden- tai sairaudenhoitoon liittyvä syy, neuvolakäynti, perheenjäsenen kuolema, perheenjäsenen tai lähiomaisen hautajaiset, avioliittoon vihkeminen tai muu näihin merkitykseltään rinnastettava henkilökohtainen syy.

Edustajien poissaoloista täysistunnoista ja valiokuntien kokouksista laaditaan poissaolotilastot. Eduskuntatyöhön liittyvä tehtävä rinnastetaan poissaolojen tilastoinnissa läsnäoloon eduskuntatyössä. Tilastossa eritellään henkilökohtaisesta syystä johtuvat poissaolot sekä muut poissaolot.

Pohdintaa tasa-arvoneuvoston ehdotuksista

Tasa-arvoneuvosto perustelee ehdotustaan perhevapaan kirjaamisesta edustajien poissaoloilmoitukseen sillä, että pitkiä perhevapaita pitävien edustajien poissaolot korostuvat kohtuuttomasti median seuraamissa poissaolotilastoissa.

Mikäli puhemiesneuvoston ohjetta poissaolojen kirjaamisesta halutaan tältä osin muuttaa, luontevaa olisi lisätä hyväksyttävälle henkilökohtaiselle syyllä alakategoria **perhevapaa**.

Tämä muutos ei edellyttäisi eduskunnan työjärjestyksen 48 §:n muuttamista (*Täysistunnon pöytäkirjaan merkitään tieto poissaolosta eduskuntatyöhön liittyvän tehtävän ja hyväksyttävän henkilökohtaisen syyn vuoksi. Puhemiesneuvosto antaa ohjeita poissaolotiedon kirjaamisesta*).

Uusi perhevapaa -alakategoria edellyttäisi muutosta puhemiesneuvoston ohjeen lisäksi

- sähköisiin poissaoloilmoituslomakkeisiin,
- täysistunnon pöytäkirjan nimenhuutoraporttiin,
- poissaolojen tilastointiin sekä
- eduskunnan tietojärjestelmiin (kustannusten arvioidaan olevan kohtuullisia)

Täysistunnon pöytäkirjan nimenhuutoraportissa merkitään täysistunnosta poissa olevat edustajat ja lisämääreellä ilmaistaan eduskuntatyöhön liittyvä tehtävä (e) tai henkilökohtainen syy (h). Hyväksyttävää henkilökohtaista syytä koskeva perhevapaa -merkintä edellyttäisi muutosta myös täysistunnon pöytäkirjaan.

Uusi merkintätapa voisi esimerkiksi olla:

- e = eduskuntatyöhön liittyvä tehtävä
- h = henkilökohtainen syy
- p = henkilökohtainen syy, perhevapaa

Taannehtiva poissaolon ilmoittaminen

Nykyisen puhemiesneuvoston ohjeistuksen mukaisesti poissaoloilmoitus on jätettävä ennen sen täysistunnon alkua tai valiokunnan kokousta, johon edustaja ei voi osallistua.

Perustellusta syytä poissaolo voidaan ilmoittaa jälkikäteen, kuitenkin viimeistään kuukauden kuluessa poissaolosta.

Tasa-arvoneuvosto toteaa, että hankalia tilanteita on syntynyt siitä, että ilmoitus hyväksyttävästä henkilökohtaisesta poissaolon syystä on jäänyt epähuomiossa tekemättä tai se on ilmoitettu väärään kategoriaan. Tasa-arvoneuvosto ehdottaa, että pitkistä poissaoloista voisi jatkossa ilmoittaa kuuden kuukauden kuluessa poissaolon alkamista lähtien, kun poissaololle on perusteltu syy.

Pitkiä poissaoloilmoituksia koskevia epäselvyyksiä voidaan vähentää parantamalla tiedonvaihtoa kanslian eri osastojen välillä. Tälläkin hetkellä edustajat ilmoittavat pitkistä poissaoloista (perhevapaat ja sairauslomat) henkilöstöpalveluihin. Prosessia olisi mahdollista kehittää lisäämällä siihen osaksi muistutus edustajalle siitä, että hänen tulee lisäksi tehdä poissaoloilmoitus täysistunto- ja valiokuntatyöstä.

Tämän parannuksen jälkeen takautuvien poissaoloilmoitusten salliminen hyvin pitkältä ajalta (6 kk) ei välttämättä olisi enää tarpeellista. Lisäksi on hyvä huomioida, että taannehtivien muutosten salliminen pitkältä ajalta edellyttää manuaalista täysistunnon pöytäkirjojen jälkikäteistä korjaamista.